

24.01 Batı Felsefesi Klasikleri

Prof. Rae Langton

VI. Russell

Ders 22. Felsefe'nin Problemleri

1. *Bölüm II: Maddenin varlığı.* Eğer nesnelerin bağımsız varlığından emin olamıyorsak, daha kesin olarak diğer insanları sadece vücutları aracılığıyla bildiğimiz için, onların varlığından da emin olamayız. Belki de 'tüm dış dünya rüyadan başka bir şey değildir ve... sadece biz varızdır'. Russell'a göre bu skeptik hipotez yanlışlanamaz olsa da ona inanmak için bir neden yoktur. Russell burada, bilinçli bir şekilde Descartes'a ve Descartes'ın şüphe metoduna değinir.

2. *Russell'in Descartes değerlendirmesi.* Descartes şüphe metodunu ortaya sürerek felsefeye büyük bir hizmette bulunmuştur. Fakat Descartes'ın *cogito* argümanı, kendisinin düşündüğü kadar sağlam değildir. Kesin olan 'Ben kahverengini görüyorum' örneğinde olduğu gibi 'Ben'in varlığı değil sadece 'kahverenginin görülüyor oluşu'dur. Algının ötesinde bir tikel varlığın var olmaya devam ettiğinin teminatı yoktur. Fakat örneğin kahverenginin görülmekte olduğundan eminim. Kısacası bizler kendi duyu verilerimizden eminizdir.

3. *Duyu verilerini fiziksel nesnelerin işaretleri olarak kabul edebilir miyiz?* Sağduyu bunu tasdik eder ve aksini iddia etmenin saçma olacağını söyler. Peki, duyu verilerimizin fiziksel nesnelerin işaretleri olduğuna inanmak için sebeplerimiz nelerdir? Sebeplerden biri fiziksel nesnelerin *kamusal* olmasını istememizdir. Duyu verileri, algılayanların zihinlerine mahsustur; yine de bir şekilde hepimizin görülebilen, dokunulabilen, alınıp satılabilen aynı masayı duyumladığını söylemek isteriz.

4. *Kamusallık gereği su götürürdür.* (1106). Duyu verilerinin fiziksel nesnelerin işaretleri olduğunu düşünmeye yol açan bu sebepler diğer insanların var olduğunu öngörür, ne var ki bu zaten tartışılan meseleye dâhildir. Diğer insanların var olduğunu bilmenin bir koşulu, fiziksel nesnelerin var olduğunu bilmektir ki bu da tam olarak sorunun kendisidir.

5. *Maddenin varlığına inanmak için diğer sebepler*

Dolayısı ile biz, şayet mümkünse, tümüyle kendimize mahsus tecrübelerimizde, dünyada bizden ve bizim kendimize mahsus tecrübelerimizden başka bir şeylerin var olduğunu gösteren ya da göstermeye meyyal olan kimi özellikler bulmalıyız.

Sadece su götürmez sebeplere, bizim kendi tecrübelerimizden ötede olmayan sebeplere müracaat edebiliriz.

6. *En basit açıklamaya çıkarım.* Sonucu fiziksel nesnelerin var olduğunu söyleyen hiçbir mantıksal geçerli argüman yoktur. Ne var ki fiziksel nesnelerin var olduğu hipotezi, duyu verilerimizin diğer tüm hipotezlerden daha doğrudan ve açık bir açıklamasını verir. Bir kedinin bir odadan geçişini izlediğimizi düşünün. Eğer sadece duyu verilerinden oluşmuş olsaydı, masanın altına girip görüş alanından çıktığında var olmayı kesecek ve bir an sonra gizemli bir şekilde yeniden var olacaktı. Aç kedinin durumuna gelince-

... kediyi bana sunan duyu verilerinin davranışı, açlığın bir ifadesi olarak düşünüldüğünde oldukça tabii görünse de ancak bir üçgenin futbol oynayabileceği kadar açlık hissedebilecek salt hareketler ve renk yamalarının değişiklikleri olarak düşünüldüğünde tümüyle açıklanamaz olacaktır. (1107)

7. *Bölüm III. Maddenin Doğası.* Maddenin varlığını elinden geldiğince ortaya koyan Russell sorar, maddenin doğası nedir? Verdiği cevap Descartes'ın cevabına benzese de *a priori* bir argüman yerine bilime dayanır. 'Bilimin maddeye atfettiği özellikler sadece uzaydaki konum ve hareket kanunlarına bağlı hareket gücüdür'. Russell'a göre bilim maddenin diğer özelliklerini reddedemez ama bu diğer özelliklerin hiçbirini eldeki açıklama görevi ile ilintili değildir.

8. *Görünüm ve gerçeklik, yeniden.* Russell doğrudan gördüğümüz ışığı fiziğin tarif ettiği ışıkla kıyaslar; doğrudan gördüğümüz uzayla fiziğin uzayını kıyasladığı gibi. Russell ilave olarak gerçek uzayın 'kamusal', görünen uzayların 'özel' olduğunu söyler (*Soru-* fakat eğer kimse onu doğrudan görmüyorsa gerçek uzay nasıl 'kamusal' olabilir?) O halde duyu-verisel görünüm ile bilimsel gerçeklik arasındaki ilişki nedir? Russell'ın cevabı yine Descartes'inkine benzer. Duyu verileri fiziksel şeylerden kaynaklanır ve onlara karşılık olur: diğer herhangi bir biçimde benzemesi zorunlu olmamak üzere, duyu verilerinin yapısı fiziksel dünyanın yapısına benzer. Fiziksel gerçekliğe dair bilgimiz bir bakıma ilişkiseldir:

Duyu verileri ile karşılıklılığın korunması için gerekli ilişkilerin özelliklerini bilebiliriz ama bu ilişkilerin kurulmasını sağlayan koşulların doğasını bilemeyiz (1109).

Mesela, renk farklılıklarından, bunlara karşılık gelen dalga hareketlerinde farklılıklar olduğunu çıkarımlayabiliriz. Fakat bu fiziksel nesnelere kendiliklerinde bilebileceğimiz anlamına gelmez: 'fiziksel nesnelere kendileri, duyular aracılığıyla keşfedilebildikleri kadarının ötesinde içkin doğaları bakımından bilinmez kalırlar'. (1110)

9. *Felsefenin değeri.* Russell felsefenin kendisi üzerine kimi düşüncelerle sonlandırır.

Felsefe, sorularına bulunacak kesin cevaplar için değil –ki bir kural olarak felsefede hiçbir kesin cevabın doğru olduğu bilinemez- ama soruların kendisi için çalışılmalıdır; çünkü bu sorular, mümkün olanı kavrayışımızı genişleteceği, zihinsel muhayyilemizi zenginleştireceği ve akli kurguya kapatılan dogmatik güveni azaltacak sorulardır; fakat hepsinin ötesinde çünkü, felsefenin hakkında düşündüğü evrenin büyüklüğü aracılığı ile akıl da büyüyecek ve kendisi için en iyi şey olan evrenle birliği sağlamaya daha yetkin olacaktır.